

Duurzaamheid geeft thuisvoordeel

Dichtbij geteelde aardappelen vragen de geringste hoeveelheid energie

Hoeveel energie is er nodig om één hectare aardappelen te telen. Die vraag stelde Nedato zich bij het zoeken naar duurzaamheid. Het resultaat: dichtbij geteelde aardappelen scoren het laagste energieverbruik. In eigen land helpt het veel om dierlijke mest te gebruiken en de mechanisatie zo efficiënt mogelijk in te zetten.

Is de klant wel bezig met duurzaamheid of is het een modegril, want niemand in de winkel vraagt er echt om. Het is een veel gehoorde vraag in de discussie over maatschappelijk verantwoord ondernemen. Wim van de Ree, directeur van aardappeltelersorganisatie Nedato, kent de argumenten en moet deze op het niveau van zijn eindgebruikers - de klanten - onderschrijven. "Consumenten zijn er nauwelijks mee bezig, maar bij de diverse afnemers in de versmarkt zijn ze dat des te meer. Daar kun je als business-to-business-partner door met duurzaamheid aan de slag te gaan laten zien dat je meedenkt. Uiteindelijk geeft ons dat als leverancier de mogelijkheid om onze positie te verstevigen en de prijs op niveau te houden."

Aardappeldemodag met CUMELA Nederland

Duurzaamheid is ook het thema van de Aardappeldemodag op 22 augustus in Westmaas. Daar zijn meer dan 200 standhouders aanwezig uit de gehele aardappelketen. CUMELA Nederland is met een aparte stand aanwezig om aandacht te vragen voor veilig landbouwverkeer. Doel is vooral draagvlak creëren bij de akkerbouwers voor de noodzaak om extra maatregelen te nemen. Ook zij maken veelvuldig gebruik van de openbare weg om agrarische goederen te transporteren. Meer informatie over deze dag in de folder bij deze uitgave van Grondig en op de website www.aardappeldemodag.nl.

Van de Ree beseft dat dit het grote probleem is van de hele duurzaamheidsdiscussie. "Het is iets waar de gewone burger weinig mee heeft, maar wat in de top van grote organisaties heel erg speelt. Dan is het de kunst om daar als leverancier, zoals wij met de aardappelen of Suikerunie met de suiker, op in te spelen. Wij moeten het bij onze telers en partijen die daarmee te maken hebben inbakken in de werkwijze. Dat geldt ook voor loonwerkers."

Hele keten

Om zicht te krijgen op de duurzaamheid van de aardappelteelt heeft Nedato eerst de hele keten in kaart gebracht. Gekeken is naar het energiegebruik van pootgoed tot product in de winkel. Dat heeft de Nederlandse telers al het eerste voordeel gebracht, onthult Van de Ree. "We konden direct aantonen dat in Nederland en omgeving geteelde aardappelen het meest duurzaam zijn. Aardappelen die uit Spanje of verder komen, kosten door het transport enorm veel energie. Toen we met die boodschap bij onze Nederlandse klanten - zoals Albert Heijn - kwamen, kregen we direct gedaan dat we zo lang mogelijk aardappelen uit de Nederlandse koelhuizen mochten blijven leveren. Mits ze maar goed van kwaliteit zijn. Dat betekent nu al zeker een maand langer uit eigen land leveren; een direct voordeel voor onze telers."

Na deze exercitie is Nedato afgelopen jaar gaan kijken naar de verschillen in energiebehoefte bij de teelt in eigen land. Daarvoor is bij ongeveer vijftig telers van alle bewerkingen in kaart gebracht hoe-

Voorbeeld Duurzaamheidsscore

	Bedrijf 1		Bedrijf 2	
	beoordeling duurzaamheid	Score	Beoordeling duurzaamheid	Score
Totaal energieverbruik	duurzaam	20	verbeterpunt	0
Teeltwisseling	neutraal	1	duurzaam	2
Hoofdgrondbewerking	neutraal	1	neutraal	1
Toepassen organische mest	neutraal	1	verbeterpunt	0
Pootbedbereiding en poten in één werkgang	verbeterpunt	0	duurzaam	2
Rugopbouw	duurzaam	2	duurzaam	2
Mechanische onkruidbestrijding	n.v.t.		n.v.t.	
Loofklappen en rooien in één werkgang	verbeterpunt	0	verbeterpunt	0
Aantal rijen rooier*	neutraal	1	duurzaam	2
Opbrengst per hectare**	verbeterpunt	0	verbeterpunt	0
Milieubelastingspunten waterleven	neutraal	3	duurzaam	5
Milieubelastingspunten bodemleven	duurzaam	5	duurzaam	5
Milieubelastingspunten grondwater	duurzaam	10	duurzaam	10
Totaal score		45		29

* als voorbeeld; een tweerijige rooier is neutraal, een vierrijige is duurzaam

** voorbeeld 2, 45-55 ton is neutraal, 55 ton of meer is duurzaam.

Beloning voor efficiënte bewerkingen

Afgelopen winter heeft Nedato voor het eerst gekeken hoe efficiëntie in de teelt kan worden beloond. In elk van de drie onderdelen wordt daarbij gekeken hoeveel energie er nodig is. Opvallend is dat vooral bemesting er uitspringt als energievreter. Van de totaal benodigde hoeveelheid energie komt meer dan de helft van de bemesting. Maar zoals uit de tabel te zien is, zit ook daarin een grote variatie. Vooral het gebruik van dierlijke mest geeft een enorme verbetering op het gebied van duurzaamheid. Dit komt door de enorme hoeveelheid energie die nodig is voor het produceren van kunstmeststikstof. "Dit is dus een enorme stimulans voor het gebruik van dierlijke mest."

Een volgend punt waar winst kan worden gehaald, zijn de bewerkingen. Daar zie je dat het verschil vooral zit in het combineren van werkzaamheden of het werken met grotere werkbreedtes. In dit eerste proefjaar is nog gewerkt met aannames ten aanzien van het energiegebruik. De getallen zijn afkomstig van de universiteit van het Belgische Gent, die voor heel veel werkzaamheden op een rijtje heeft gezet hoeveel diesel deze kosten. Daarbij is rekening gehouden met motorvermogen en werkbreedte. Van de Ree ziet dit als een goede start om later verder te gaan. "Voor ons was het eerst belangrijk om het op perceelsniveau inzichtelijk te krijgen. Wat gelijk duidelijk wordt, is dat het combineren van werkzaamheden en het toepassen van grotere werkbreedtes aantrekkelijk zijn. Daarnaast speelt de opbrengst natuurlijk ook een grote rol, want alles wordt uitgedrukt per ton aardappelen."

Hij verwacht dat verdere specialisatie een extra bonus voor loonwerk kan zijn. "Met bijvoorbeeld het inzetten van machines op veel meer hectares, wat bij de loonwerker gebeurt, is nu nog geen rekening gehouden, terwijl je daardoor dus minder machines nodig hebt. Het zou ook een stimulans kunnen zijn voor het gecombineerd land klaar maken, poten en ruggen vormen. Iets wat we nu al zien groeien en waarbij ook steeds vaker de loonwerker in beeld komt."

veel energie ze vergen. De teelt is daarbij gesplitst in drie onderdelen: mechanische bewerkingen, bemesting en gewasbescherming. Op elk van deze onderdelen kan de teler punten scoren voor zijn duurzaamheidsindex. Dat is namelijk waar Nedato naar toe wil: een duurzaamheidsindex voor de geteelde aardappelen. Bedrijven die beter scoren dan het gemiddelde of het gestelde doel krijgen per onderdeel punten. Dat resulteert uiteindelijk in de totale duurzaamheidsscore voor het bedrijf. Dit jaar is dit op de proefbedrijven voor het eerst bepaald en is daar een eerste scoretabel aan gehangen. Dat is echter vooral een discussiemodel om tot een goede eindlijst te komen en naar een echte waardering te gaan. "Op termijn is het niet uit te sluiten dat daarvoor ook een vergoeding wordt betaald", beaamt Van de Ree. "Net als voor kwaliteit kun je mensen die het goed doen dan belonen."

Tekst & foto's: Toon van der Stok

Voorbeeld duurzaamheidsberekening

	Megajoule/ha	
	Bedrijf 1	Bedrijf 2
Energieverbruik bewerking		
Hoofdgrondbewerking	600	600
Poten	600	600
Verzorging	530	900
Beregening	0	0
Oogst	1.500	1.500
Totaal bewerking	3.230	3.600
Energieverbruik bemesting		
N kunstmest	2.436	12.295
P ₂ O ₅ kunstmest	0	286
K ₂ O kunstmest	575	1.113
Dierlijke en organische mest	462	0
Bemesten	1.654	970
Totaal bemesting	5.127	14.464
Energieverbruik gewasbescherming		
Herbiciden	141	673
Fungiciden	207	759
Insecticiden	1	4
Besputten	450	600
Totaal gewasbescherming	799	2.036
Totaal energieverbruik	9.156	20.300